

EXEMPLA 94

Den 1. December 1993 blev jeg ret ublidt vækket af min middagssøvn, da telefonen ringede og en stemme på tysk, fortalte mig en hel masse, som jeg i første omgang kun fik det halve med af.

Det viste sig at være Wolfgang Lösche fra Handwerkskammer for Munchen und Oberbayern.

Herr Lösche ringede for at undersøge muligheden for at få et vikingskib til udstillingen EXEMPLA, der bliver afholdt sammen med håndværkermessen i Munchen. Grunden til at han ringede til mig, var, at jeg er formand for Freja Byrding Skibslaug.

I første omgang ønskede Lösche kun at få at vide, om det kunne lade sig gøre at transporte et så stort skib til Munchen og hvad det ville koste. Jeg lovede at skaffe disse oplysninger og fortalte ham så om Hjortspringbådens Laug.

Selvom Lösche ikke kendte noget til hjortspringbåden, syntes han at det lød meget spændende, og vi blev enige om at jeg skulle sende oplysninger og fotos fra begge skibe.

EXEMPLA er en specialudstilling, som er blevet afholdt de sidste 20 år under håndværkermessen. Hvert år har et nyt tema, hvor man viser de bedste håndværkere og de nyeste ting under dette tema. Temaet i 1994 var kort og godt "Rekonstruktioner".

Da Lösche ca. to uger senere havde modtaget materialet, ville han kun vide om Hjortspringbådens Laug var villig til at udstille på messen og om vi kunne levere et arbejdende værksted. Jeg svarede bekræftende på dette, da bestyrelsen havde givet grønt lys til at deltage i messen. Jeg havde også i mellemtiden kontaktet Gloy for at kunne udnytte hans erfaring, da han flere gange har udstillet på messer. Gloy var fyr og flamme for at komme med til håndværkermessen og meldte sig straks som deltager.

Den største del af kontakten til Herr Lösche foregik gennem telefonen, men d. 7/1 94 fik vi skriftligt bekræftet, at vi var med i deres udstillingsplan. Plus en del papirer der skulle udfyldes. Det var en liste med udstillingsgenstande. Et forslag til hvordan vi mente standen burde se ud. Oplysninger til et katalog de var ved at udarbejde. Forskellige fotos og dias, til kataloget og til informationstavler. Og til sidst forsikringspapirer.

Først i januar fandt vi også resten af deltagerene til turen. Messeledelsen havde heldigvis sagt ja til, at vi kom i to hold a tre mand. Første hold blev Valdemar Dreyer, Karl-Heinz Gloy og Jørn Anders Jørgensen. Andet hold blev Jørgen Bruncke, Jørgen Jessen og Åge Jensen.

Fra først i januar og til afrejsen afholdt vi flere møder for at holde deltagerene informeret og for at aftale de praktiske detaljer, som for eksempel rejsetiderne og indretningen af standen.

Stævnen og midterstykket blev pakket i kasser og sendt med en lastbil fra spedition E-3, som også stod for hjemtransporten.

Messedeltagerene rejste med jernbanen fra Flensborg.

Vi var inviteret af Håndværkermessen, så alle udgifter blev betalt af dem. Det vil sige transport af gods, togbiletter og kørepenge til Flensborg, hotel med morgenmad, middagsmad på messen og

Håndværkermessen foregik i tiden fra d. 12 - 20 marts. Messen vises i 25 haller. Ca. 110000 m² er under tag, det vil sige 11 ha. Dertil kommer et ikke ubetydeligt udendørs areal. I år havde man næsten 300000 besøgende. Besøgstallet har dog før været helt oppe på 400000.

Første hold rejste torsdag d. 10 marts, så man havde fredagen til at lave ændringer på standen, hvis det var nødvendigt. Efter ønske fra Løsche, kørte vi torsdag aften, efter at vi var blevet indlogeret på hotellet, hen for at se om alt var i orden med standen og vores udstillingsgenstande. Det skal her nævnes at messens håndværkere havde sat standen op, så det eneste vi bidrog med, var at lægge de mindre ting i montrene og sætte prøvestykkerne hen hvor arkitekten en måned i forvejen havde regnet ud, at de ville have den bedste virkning.

Da der derfor ikke var meget at lave på standen om fredagen, blev der tid til et besøg på det præhistoriske museum i Munchen. Her har man mange spændende fund fra kelterne og romerne. Af ting med særlig interesse for os, kan nævnes en drejet træskål med fod fra år 400 før Kristus og det store fund af værktøj og husgeråd fra Manching, der var udstillet i en sal for sig selv.

Man skal se EXEMPLA som et prestigeprojekt, der bliver afholdt for at højne og tilføre håndværkermessen en kulturel del. Dette kan man blandt andet se på det store arbejde, omhu og økonomiske udgifter man har lagt i opbygningen og præsentationen af denne særudstilling.

Udstillingen EXEMPLA bliver altid afholdt i hal 3.

Hallen adskiller sig fra de andre udstillingshaller ved at den har høj tagrejsning, er åben helt op i toppen og har flere rækker vinduer over hinanden i tagkonstruktionen, dette gør at den fremtræder med et stort, lyst rum. Det naturlige lys udefra kan reguleres med store gardiner. Desuden kan den høje tagkonstruktion skjules med vandretliggende gardiner for at få en anden rumlig virkning, dette havde man gjort i den ene halvdel af hallen, hvor der var en kunstudstilling og en smykkeudstilling.

Hallen er holdt helt i hvidt. Dette gik igen i standene, hvor alt inventaret var hvidt og bag- og skillevæggene var hvide med trælist på kanterne.

Standene var hævet ca. 25 cm over gulvet og alt var sat op af nye materialer. Gangene mellem standene var belagt med tæpper.

Alle informationstavler og billeder blev fremstillet på messens egne værksteder, for at de kunne holde en vis standard og ensartethed.

En arkitekt var tilknyttet udstillingen og bestemte stort set alt, opsætning af de store genstande, tavler, lyssætning, o.s.v.

Da han hørte, at vi kom fra Als, sagde han, at der kom han skam også fra, vi har nok alle tænkt; hvad bilder han sig ind. Det viste sig så, at han har sin båd liggende i Augustenborg lystbådehavn.

Udstillingen i hal 3 spændte meget bredt.

Deutsches Museum udstillede modeller og rekonstruktioner, og havde et arbejdende værksted, hvor man byggede modeller. De var meget interesserede i vort projekt, og den ene dag havde vi besøg af en mand fra deres skibsfartsafdeling. Han ville godt have overtaget modellerne til museet efter messen. Vi fik ham dog forklaret,

at vi ikke kunne undvære dem, da vi selv skulle bruge dem til andre udstillinger.

Ovenover og rundt om vores stand, var tre rekonstruerede flyvemaskiner ophængt. En af Leonardo da Vincis modeller. Otto Lilienthals dobbeltdækkede svævefly og et fransk Louis Bleriot XI enmotors monoplan.

Som nærmeste naboer havde vi et parketfirma fra Schweiz, der viste hvordan de lavede intasier, d.v.s. udskæringer og indlægninger til parketgulve.

Over for os var en stor stand med rekonstruktioner af historiske musikinstrumenter, bygget af forskellige europæiske instrumentmagere.

Et væveri fra Paris demonstrerede silketapetvævningens ædle kunst. De vævede blandt andet tapeter til slottet Versailles, og på en over hundrede år gammel, stor væv på deres stand, kunne man se, at man allerede dengang brugte et hulkortsystem til at styre mønstret i stofferne med.

To andre franske piger sad og viste fremstilling og brug af historiske farvepigmenter, der bruges ved restaurering af gamle håndskrifter.

Fra Italien deltog en mosaikskole med fire af deres elever. De sad hele dagen og limede små farvede glasstifter sammen til store mosaiker. Den sidste dag på messen, demonstrerede den ene af dem sit håndlag ved at lave en flot mosaik af hjortspringbådens stævn. Age Jensen fik den foræret og har nu givet den videre til laugget.

En tysk glassliber sad på en lille stand og sleb et relief i en glasskive af to lag glas, for at demonstrere, hvordan han havde arbejdet med at lave en rekonstruktion af Portlandvasen.

Portlandvasen stammer fra 1. årh. e.Kr. og er et fantastisk stykke romersk glasarbejde. Selve vasen består af mørkeblåt glas, hvorom der er lagt et lag af opalhvidt glas. Dette lag har man så slebet ned for at lave relieffer.

Smedefaget var repræsenteret af to polske smede, far og søn, som i mange år har lavet smedejernsarbejder til genopbygningen af den gamle by i Danzig. Et par meget sympatiske mennesker, der stod det meste af dagen ved en esse i hallen og hamrede på gloende stykker jern.

På en stor stand fortalte man om genopbygningen af domkirken i Dresden. Domkirken brændte og styrtede sammen d.15 februar i 1945 og lå indtil sidste år, som et stort ruinbjerg midt i byen. Nu har man så ryddet denne ruinmasse og registreret alt der kan genbruges på edb. På standen viste man bygningsdele og genfundene ting fra inventaret. Det var tydeligt at mærke, at denne genopbygning betød meget for mange af de tyske besøgende.

Den mediemæssige dækning var nok ikke så stor, som vi havde håbet på.

Det skal dog nævnes, at Dreyer, en dag vi havde ladet ham alene for et ganske kort stykke tid, blev filmet af messens filmhold og blandt andet skulle forklare og demonstrere brugen af det medbragte værktøj.

Gloy blev interviewet af en israelsk journalist, der var meget interesseret i vort projekt, idet man har et bådfund i Israel fra år 0, som man taler om at rekonstruere. Journalisten lovede at sende avisen med sin artikel om hjortspringbåden til os.

Desuden var der en direkte TV-udsendelse fra standen lige ved siden af, hvor der også var et kort indslag om hjortspringbåden.

Helmut Kohl var på en kort visit i hallen. Han så dog ikke så meget, da han var omgivet af en mur af vagter og fotografer der tilsyneladende alle skulle have taget billeder af ham samtidigt.

Der blev gjort meget for at de indbudte udstillere i hal 3 skulle få en god oplevelse ud af det.

Der var blandt andet indrettet et rum i selve hallen, hvor vi kunne gå hen for at slappe lidt af en gang imellem, og få en kop kaffe og en saltkringle.

Torsdag aften havde de sørget for at deltagerene fik mulighed for at spise sammen på en tyrkisk restaurant, hvor der bagefter var underholning i form af mavedans.

Lørdag aften holdt man noget de kaldte happy hour i et lokale i hallen. Det var en slags afskedsgilde, fordi messefolkene godt var klar over, at der ikke var nogen der havde tid søndag aften, når det hele skulle pakkes sammen. Peter Nickl, der var den øverste leder af udstillingen og Lösche var med alle steder.

At messeledelsen kun mente det godt for os, kan man se deraf, at vort første hold blev inviteret med til en reception i Kaisersaal på Residensen i Munchen. Da Lösche hørte, at vi ikke kunne deltage torsdag aften i mavedansen, blev vi istedet indbudt til messens officielle reception tirsdag aften på Residensen.

Her talte en bayersk minister, hvorefter man stående fik serveret 4-5 retter mad med vin til. Det var godt vi havde taget slipset med.

Det var Lösches billet vi kom ind på, da der ikke var flere. Han kom dog ind uden. Desværre fik Dreyer ikke denne oplevelse med, da han allerede rejste hjem tirsdag morgen, det blev så Jørgen Jessen, der kom med istedet for.

DIE BAYERISCHE STAATSREGIERUNG
VERTRETEN DURCH
DEN BAYERISCHEN STAATSMINISTER FÜR WIRTSCHAFT UND VERKEHR
DR. OTTO WIESHEU
BEEHRT SICH,
AUS ANLASS
DER 46. INTERNATIONALEN HANDWERKSMESSE 1994
ZU EINEM EMPFANG
AM DIENSTAG, 15. MÄRZ 1994, 20.00 - 21.30 UHR,
IN DEN KAISERSAAL DER RESIDENZ MÜNCHEN
EINZULADEN.

Antwort auf beiliegender Karte erbeten   Zugang: Residenzstr./Kaiserhof   Dunkler Anzug
Anfahrt: Marstallplatz   Kurzes Kleid

Interessen fra publikums side var meget stor og vi måtte hele tiden vise og forklare, hvad vi var igang med.

De fleste spørgsmål gik stort set på de samme ting. Hvordan får i den tæt, hvad er det for træ den er bygget af, hvad er tovværket lavet af, og hvad er i for nogle mennesker.

Nogle af de besøgende viste ikke, at det var en særudstilling de gik og så på, og spurgte, hvem der købte sådanne både og hvor mange vi havde bygget af dem.

Andre troede at stævnen og midterstykket var to forskellige fartøjer, og et par stykker kunne ikke forstå, at man kunne sejle med stævnen uden at den tog vand ind, den er jo helt åben i bagenden. At det ikke var et vikingskib måtte også forklares mange gange.

Det skal dog siges, at de fleste vi snakkede med, var meget høflige og interesserede i vort projekt.

Når man tager i betragtning, hvor mange mennesker der hver dag besøgte standen, var der faktisk meget få dumme spørgsmål og mange afslørede en stor viden om den keltiske kultur og dens udbredelse.

Kopierne af spydspidserne og trægenstandene vi havde medbragt, blev udstillet i to montre med indlagt lys, hvor de virkelig kom til deres ret. De blev beundret af mange tilskuere og flere spurgte om de var til salg. Det er næsten en skam, at de der har fremstillet dem, ikke kan høre, hvordan de blev skamrost.

Alt ialt var messen en god og spændende oplevelse.

Vi fik mange indtryk med hjem og blev også nogle erfaringer rigere.

Blandt andet ved vi nu, at det er vigtigt at have noget skriftligt materiale med til en udstilling, da der er folk, der direkte spørger om de kan få noget med hjem. Det vil nok være en god ide med en folder, med en tegning og en kort beskrivelse af båden og fundet.

Har man et arbejdende værksted, skal der medbringes tilstrækkeligt råmateriale, fordi det faktisk går ret hurtigt med at blive færdig med en ting, når man arbejder på den hele dagen.

Det er en god ide at medbringe eksempler på materialer, som for eksempel basten, som folk var meget imponerede over at vi selv fremstillede tovværket af. Bastfremstillingen kan man fint gøre noget mere ud af til en udstilling.

En del spændende kontakter til museer og enkeltpersoner blev det også til. Hvorvidt vi kan bruge dem og få gavn af dem, er svært at sige på nuværende tidspunkt, det kan kun fremtiden vise.

Til sidst vil jeg gerne sige tak for en god tur og et godt selskab til resten af rejseholdet.

Jørn Anders Jørgensen

46. Internationale Handwerksmesse 12.-20. 3. 1994 München

Hallen 1 und 2
Kunsthandwerk, Möbel,
Teppiche (Ausländische
Gemeinschaftsgruppen
und Einzelaussteller)

Halle 3
Sonderschauen

Halle 4
Sauna, Garten

Halle 5
Kunsthandwerk, Schmuck

Hallen 6, 7, 9 und 11
Möbel, Inneneinrichtung,
Kunsthandwerk, Musik-
instrumente

**Hallen 12, 12 Empore
und 15**
Bau und Ausbau

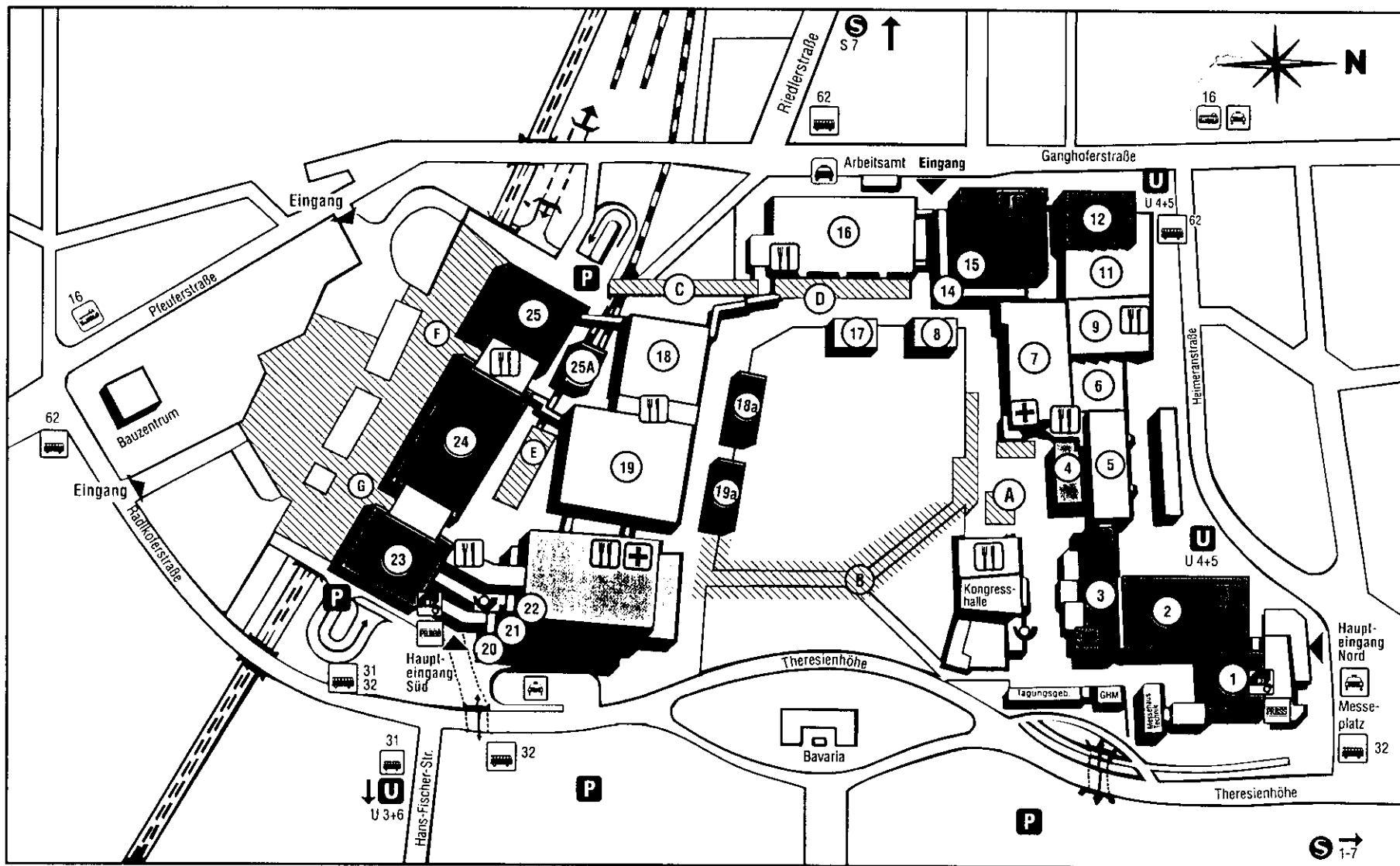
Hallen 8, 14, 16 und 17
Kfz-Handwerk:
Investitionsgüter und
Ausrüstungsbedarf,
Kleintransporter

Hallen 18 und 19
Bäcker- und
Konditorenhandwerk:
Maschinen, Geräte und
Ladeneinrichtungen

Halle 19
Fleischerhandwerk:
Maschinen, Geräte und
Ladeneinrichtungen

Hallen 18a und 19a
Umwelttechnik und
Recycling in Handwerks-
betrieben

Hallen 20 und 21
Holz- und kunststoff-
verarbeitende Handwerke:

Halle 22
Büro- und Zeichentechnik,
Kommunikationstechnik,
Bürobedarf, Lagertechnik

Hallen 23, 24 und 25a
Metallverarbeitende
Handwerke:
Investitionsgüter und
Ausrüstungsbedarf,
Lagertechnik

Halle 25
Befestigungstechnik,
Elektrowerkzeuge, Klein-
maschinen, Werkstattbedarf

Freigelände A
Garten- und Terrassenmöbel,
Schwimmbad, Transport-
fahrzeuge

Sauna, Schwimmbad,
Garten- und Fertighäuser

Freigelände C, D und E
Kfz-Bedarf, Werkzeuge,
Kleintransporter

Freigelände F und G
Umwelttechnik, Reinigungs-
technik, Bau und Ausbau,
Baumaschinen und -geräte,
Transportfahrzeuge

Sonder- und Leistungsschauen

Halle 1
»Portrait der Meister«

Halle 3
EXEMPLA '94: »Rekonstruktion -
Sternstunden des Handwerks«
Sonderschau »Talentbörse Handwerk«
Sonderschau »Schmuckszene '94«

Halle 14
Sonderschau »Kunststoffverarbeitung
im Handwerk«

Halle 18a
Sonderschau »Innovationen im Umweltschutz«

Halle 18
Leistungsschau des Bäckerhandwerks

Halle 19
Leistungsschau des Fleischerhandwerks

Halle 20 (K 20)
Sonderschau »Datenverarbeitung
und Kommunikation«

